

Det handler om - mennesker

Af
STEEN HILDEBRANDT
Professor ved
Handelshøjskolen, Aarhus Universitet

Institut for Konjunkturanalyse, IFKA, har offentliggjort en analyse af det danske kursusmarked. Det fremgår, at ledelse er det mest populære kursus-emne. Private og offentlige virksomheder bruger årligt milliarder af kroner på kurser - f.eks. om ledelse, samarbejde og personlig udvikling. Medierne har omtalt den offentliggjorte rapport, bl.a. har Kristeligt Dagblad brugt mere end to hele sider på 'Personlig udvikling hitter i erhvervslivet' og 'Ånd gør dig effektiv'.

Det er vigtigt, at der er fokus på dette; det er vigtigt, at det faktuelle og numeriske kursusmarked kortlægges, således som det sker i IFKA's rapport, men det er endnu vigtigere, at vi forholder os til det, der ligger bagved, det kvalitative og indholdsmæssige. Om det er fem eller seks milliarder, der bruges, er ikke så afgørende; det er meget vigtigere, hvad der foregår på de kurser, seminarer, workshops mm., som det handler om. Det er ikke ligegyldigt, hvad der foregår dér, hvor de private og offentlige virksomheders ansatte (ledere og medarbejdere) møder op for at deltage i det ene og det andet kursus.

For hvad er det, der sker dér? Der sker det, at de ansatte møder nogle andre mennesker i form af lærere, instruktører, undervisere, vejledere, eksperter mm. Kært barn har mange navne, men det er måske i virkeligheden disse mennesker, vi skulle fokusere på. Hvem er de? Hvad kan de? Hvilke erfaringer har de? Hvad er deres baggrund? Hvor har de lært hvad? Hvad vil de? Hvorfor gør og siger de, som de gør? Hvilke ord og begreber bruger de, og hvilket kendskab og hvilke erfaringer har de til og med disse begreber og teknikker? Det véd vi ikke ret meget om.

Så snart, vi har med mennesker – men selvfølgelig også med dyr og naturen – at gøre, melder der sig væsentlige etiske spørgsmål. Og det, der foregår på danske kursuscentre omkring ledelse, personlig udvikling mm., har mange etiske aspekter i sig, som jeg personligt er bange for, at vi ikke altid forholder os klart og ærligt til. Så snart mennesker mødes, hvad enten det er i børnehaven, skolen, universitetet, erhvervslivet eller på kurser, er der tale om påvirkning, relationer, indlæring, viden, tro, følelser, autoritet – men der er også mulighed for vildledning, forførelse, undertrykkelse, misbrug og overgreb.

Så snart der er tale om mennesker, skal vi derfor være på vagt, bl.a. over for disse mulige negative sider. Vi skal værne om mennesker – selvfølgelig specielt, hvis disse mennesker ikke har noget valg, sådan som det lille barn eller elev ikke har det. Men måske oplever den voksne ansatte i en privat eller offentlig virksomhed heller ikke at have noget reelt valg? Det er dette værn, som bl.a. medierne skal repræsentere. Men den enkelte virksomhed, børnehave og skole skal selvfølgelig selv gå forrest, når det handler om at sikre, at det, der sker dér, er både fagligt og etisk acceptabelt og forsvarligt.

Virksomhederne skal være på vagt. Medierne skal være på vagt. Men vi skal selvfølgelig heller ikke blive så hysteriske, at vi overser, hvad der er formålet med den offentlige og private virksomhed. Formålet med et plejehjem er: pleje. Formålet med en børnehave er: børns liv. Formålet med et rengøringsfirma er: rengøring. Formålet med en maskinfabrik er: maskiner. Alle disse steder er der: Opgaver, teknologi, struktur – og mennesker. Virksomhedernes ledelser har det overordnede ansvar for, at opgaverne bliver løst. Når man betænker, at mennesker indgår over alt, og at mennesker overalt indgår med stadig større vægt for hver dag, det såkaldte vidensamfund bliver en realitet, så kan man ikke fortænke virksomhedernes ledelser i at interessere sig for deres mennesker. Ja, de ville ikke være deres opgave voksen, hvis de ikke vedholdende, dybt og seriøst interesserede sig for deres mennesker.

Alle tallene i IFKA's undersøgelse afspejler dette: Mennesker er det vigtigste. Mennesker var også vigtige i Kaj Holgers gamle Bella fabrik, hvor man producerede radioer og TV-apparater i 1950'erne. Men forskellen mellem 1950 og 2008 er enorm – og forskellen er i høj grad relateret til menneskets betydning for løsningen af opgaverne i alle vore institutioner, virksomheder og organisationer. I det, vi kalder vidensamfundet, er mennesker det afgørende. Det er derfor, milliarderne ruller og

viser sig på kursusmarkederne. Det er der intet opsigtsvækkende ved. Det er forudsigeligt. Det er heller ikke opsigtsvækkende, at det – sagt med en frase – handler om det hele menneske. Plejehjemsassistenten, arkitekten, læreren, bankrådgiveren, IT-konsulenten, designeren og reklamekonsulenten – ingen af disse mennesker skal alene have kendskab til bestemte faglige emner og mestre bestemte værktøjer og redskaber – alle disse mennesker mødes af deres brugere, kunder, aftagere som – ja, som mennesker, som hele mennesker med faglige, følelsesmæssige, sociale, musiske og kreative kompetencer og erfaringer, som tilsammen er afgørende for, om opgaven bliver løst – kvalitets- og effektivitetsmæssigt rigtigt.

Mennesket er en central, afgørende og uadskillelig del af stort set alle de opgaver, der bliver løst i en moderne virksomhed. Derfor kan det opleves som hykleri og mangel på realitetssans, når man ser ud til at blive overrasket over, at virksomheder er interesseret i deres menneskers personlighed. I nogle medier taler man ligefrem om sjæl, ånd, intim-teknologi, blottæggelse – med uden nøjere at definere disse begreber. Jeg er meget enig i, at der skal være opmærksomhed om dette, og jeg vurderer, at tiden er kommet, hvor vi skal tage nogle dybere spadestik ned i substansen – og substansen er kursernes indhold og lærernes faglige, personlige og erfaringsmæssige habitus. Lad os få sat lys på det – i stedet for at blive ved den lette overflade.